

ТОМАС КАРЛЕЙЛЬ

TEE TYÖTÄ

ELÄKÄ JOUTU

EPÄTOIVOON!

Томас Карлейль

Tee työtä eläkä joudu epätoivoon!

«Public Domain»

Карлейль Т.

Тee työtä eläkä joudu еpätoivoon! / Т. Карлейль — «Public Domain»,

Содержание

TEE TYÖTÄ...	5
...ELÄ JOUDU EPÄTOIVOON	17
Конец ознакомительного фрагмента.	19

Thomas Carlyle

Tee työtä eläkä joudu epätoivoon!

TEE TYÖTÄ...

I. *Ajattele eläväsi*. Niin, ajattele, että elät! Elämäsi – vaikka olisit tomun lapsista halvin – ei ole turha unelma, vaan ylevä tosiasia. Se on omaisuuttasi; se on kaikki, mitä sinulla on, jotta sen keralla voit astua ijaissyyteen. Työskentele siis, kuten tähti taivaalla, "lepäämättä, mutta kiirehtimättä."

II. On ylevä, juhlallinen, melkein pelottava ajatus jokaiselle ihmiselle, tuo, ettei hänen elämäntyönsä, joka kerran on ollut, ikinä ole katoava; oli ihminen miten vähäpätöinen tahansa: hänen työnsä vaikutus jatkuu ijankaikkisesti, vuosisadasta vuosisataan. Mikä kerran tapahtuu, on tapahtunut ja yhtynyt rajattomaan, ikuisesti elävään, ikuisesti vaikuttavaan maailmaan, ja jatkaa täällä vaikutustaan hyvään tahi pahaan, julkisesti tahi salaa, ijaaisesti, aikakaudesta aikakauteen.

Ihmiselämätä voisi verrata virran lähteeseen; sen vähäpätöisen alkulähteen voi jokainen nähdä, mutta sen loppujuoksua ja päämäärää, kun se vuosikausia lepäämättä jatkaa vaellustaan outojen tienoitten kautta, ei kukaan tunne, paitse kaikkivaltias yksin. Onko se yhdistyvä lisäämään naapurivirtojen voimaa, vai päinvastoin sulattava toiset virrat omaan uomaansa? Pysykö se ijaati vähäpätöisenä, nimettömänä purona, jonka hiljaiset aallot huomiota herättämättä miljoonien toisten purojen ja virtojen keralla ovat lopulta valuva suuren valtajoen uomaan? Tahi koituuko siitä ihana Rhein, tahi valtava Tonava, jonka uoma muodostaa ikuisen rajalinjan maapallolla, kokonaisten kuningaskuntien ja maanosien rajan ja kulkuväylän? Me emme sitä tiedä; tiedämme vain, että sen juoksu päättyy valtamereen; sen vedet, vaikkapa niitä olisi vain kourallinen, *ovat olemassa* eikä niitä mikään voima maailmassa kykene hävittämään eikä pysäyttämään niiden juoksua.

III. Sinulle on annettu *yksi ainoa koetusaika*; toista ei sinulle koskaan suoda. Ijaissyydet ovat vierivä, vaihtuva uusiin, mutta et voi saada toista koetusaikaa elääksesi.

IV. Jokainen, jolla on silmät, voi nähdä taivaalla kiintotähtiä ja ikuisia aurinkoja. Tänäpäni – samaten kun joka ainoa päivä – puhuu jumalten ääni ihmisessä ja ihmiselle – puhuu kaikille vaikka tuskin kukaan sitä tottelee – puhuu selvästi: "Nouse ylös, herää, Aatamin poika, aikasi poika; koeta kehittää, saada jumalalliseksi tätä, tuota ja – etupäässä itseäsi. Tee työtä, elä uinaile; sillä on tuleva yö, jolloin ei kukaan voi työskennellä." – Kenellä on korvat ja tahtoo kuulla, voi kuulla nämä sanat vielä tänäkin päivänä.

V. Työ on alati jalostavaa, niin, siinä on jotakin pyhää. Vaikka ihminen olisikin peräti unhoittanut korkean kutsumuksensa, niin kauvan kun hän todella ja vakavasti tekee työtä, voi hänestä toivoa jotakin hyvää – ainoastaan jouten olossa, laiskottelussa piilee ikuinen epätoivo. Työ on alati, oli se miten halpaa, miten itsekästä tahansa, sopusoinnussa luonnon kanssa. Jo työnhalukin johtaa yhä enemmän totuuteen ja seuraamaan luonnon lakeja ja vaatimuksia, jotka ovat itse totuus.

Maailmamme viimeinen evankeliumi on: Tunne työsi ja tee sitä. "Tunne itsesi," – tarpeeksi kauvan on tuo onneton "itsesi" vaivannut sinua, ja luulen, ettet ikinä sitä opikaan tuntemaan. Elä siis pyri siihen, että opit tuntemaan itsesi, sillä sinä olet olemus, jota et koskaan opi täysin tuntemaan. Parempi on oppia tuntemaan elämäntyösi, oikean työsi, ja työskentele siinä kuten Herkules! Tämä on kaikenkin parempi elämän ohje.

On kirjoitettu: "Työllä on suunnaton merkitys"; – ihminen kehittyy täydellisemmäksi työn kautta. Karut metsämaat raivataan, rikkaruohot kitketään pois, niiden sijalle syntyy viljavainioita ja upeita kaupunkeja, ja samalla lakkaa ihminen itsekin olemasta rikkaruohoja kasvava pelto tahi hedelmätön, karu erämaa. Tiedämmehän että halpa-arvoisinkin työ saattaa ihmisen sielun, heti kun hän todenteolla ryhtyy siihen, niin sanoaksemme todelliseen sopusointuun. Epäilykset, epäluulot, himot, katumus, suru, suuttumus, jopa epätoivokin – kaikki nämä väijyvät hornanhenkien tavoin

sekä halvan päiväpalkkalaisen että jokaisen muun ihmisen sielua. Mutta jos hän urheasti ja innolla ryhtyy työhön, vaikenivat pahat henget ja matelevat tyytymättöminä takaisin pimeisiin tyyssijoihinsa. Ihmisestä tulee täten *ihminen*. Työn pyhä, hehkuva innostus on kuten puhdistava tuli, joka haihduttaa kaikki myrkylliset ainekset, ja jonka sakeimmastakin savupyörteestä leimahtaa esiin kirkas, pyhä liekki!

Kohtalolla ei itse asiassa olekaan muita keinoja meidän kehittämiseksi. Muodoton sekasorto, kaaos, tulee, niinpian kun se joutuu pyörivään liikkeeseen, yhä enemmän pyöreäksi ja sen ainekset lajittuvat painovoiman vaikutuksesta pallomaisiin kerroksiin. Se ei enää ole kaaos, vaan pyöreä, tasapainossa pysyvä maailma. Mitäpä tulisi maapallostamme, jos se äkkiä lakkaisi pyörimästä? Niin kauvan kun vanha maapallomme pyörii, tasoittavat säännöttömyydet toisensa, erisuuret pysyvät tasapainossa – säännöttömyydet tulevat toisin sanoen säännöiksi.

Oletko koskaan nähnyt savenvalajan kaavailupyörää – tämä laitos on kunnioitusta herättävä, sillä semmoista käytettiin jo profeetta Hesekielin aikoina, kenties paljoa aikaisemminkin? Miten ihmeteltävästi muodostuvat jyrkät savimöhkäleet ainoastaan nopean pyörimisen vaikutuksesta siroiksi, säännöllisen pyöreiksi kulhoiksi ja vadeiksi. Ja ajatelkaamme nyt, että uutteran, taitavan savenvalajan täytyisi työskennellä ilman kaavapyörää, että hänen täytyisi muovailta astiansa – eli oikeammin niiden rumat jälennökset – paljain käsin savea sotkemalla! Me voisimme verrata tällaisista savenvalajaa kohtaloon, joka turhaan koettaa muovailta veltttoa, ja työhön halutonta ihmissielua. Laiskasta, työhaluttomasta ihmisestä ei suopeinkaan kohtalo – samaten kuin taitavinkaan savenvalaja ilman pyöräänsä – voi muovailta muuta kuin epäonnistuneen teoksen. Tuhlattakoon siihen miten paljon kallista väriä ja kultausta tahansa, se on ja pysyy alati epäonnistuneena. Siitä ei synny kunnollista astiaa, vaan keino, vino, muodoton tekele – jonka vikoja ja kelpaamattomuutta maalaus ja kultaus turhaan koettavat peittää! Muistakoon laiska ihminen tämän.

Siunattu on hän, joka on löytänyt työnsä; hänen ei tarvitse pyytää muuta siunausta. Hänellä on siunaus ja se on häntä seuraava. Samoin kuin vapaana virtaava, ihmiselämän tympäsevän nevan kautta ylevin voimin kaivettu kanava, samoin kuin yhä syvemmäksi, valtavammaksi kasvava joki huuhtoo se ummehtuneet, saastaiset vedet vähitellen etäisimpienkin ruohonkorsien juurilta ja muuttaa tauteja synnyttävän, myrkyllisen nevan viheriöiväksi, hedelmälliseksi laitumeksi, jonka läpi virtaa kirkasvesinen joki. Oli virta suuri tahi pieni, se on kuitenkin yhtä *arvokas* laitumelle, jonka hyvän tekijä se on.

Työ on elämätä. Työmiehen sisimmässä sydämessä on tuo jumalallinen voima, tuo pyhä, taivaallinen elämänneste, jonka Jumala itse on häneen puhaltanut. Hänen sydämensä sisäinen pyrkimys saa hänen ylevät tunteensa hereille – johtaa hänet tietoon, "itsensä tuntemiseen" sekä muihin hyveisiin, niinpian kun työ todella alkaa. Tietoonko? Niin, omista itsellesi tiedot, jotka itse työnteko sinulle tarjoo, sillä luonto itse vahvistaa ja hyväksyy nämä tiedot. Oikeastaan ei sinulla muita tietoja olekaan, kuin mitä työssä olet saavuttanut; kaikki muu on ainoastaan edellytystä, oletettuja tietoja; asioita, joista eri koulut väittelevät, jotka liitelevät pilvien tasalla ja aiheuttavat loppumattomia tieteellisiä keskusteluja, kunnes ne työssä toteutamme ja saamme selville. "Epäilykset, olivat ne sitten mitä laatua tahansa, voidaan ainoastaan toiminnan avulla tyydyttävästi ratkaista."

Ja tunnetko sen ohessa kärsivällisyyden, rohkeuden, lannistumattomuuden arvon, kykenetkö empimättä tunnustamaan erehdyksesi ja seuraavalla kerralla menettelemään taitavammin? Kaikkia näitä hyveitä et voi mitenkään muuten saavuttaa kuin taistelemalla todellisuuden kovakouraisia voimia vastaan. Asetettakoon urhea Sir Christopher mustuneiden, kokoonluhistuneiden kiviraunioitten, ennakkoluuloisten, rakennustaidetta vihaavien piispojen, turhantarkkojen virkamiesten ja tylsäjärkisten uskonnonpuolustajien keskelle, ja katsokaamme voiko hän saada St. Paulin-tuomiokirkkoa nousemaan ilmoille näistä aineksista vai eikö! Raakoja, häikäilemättömiä ja uppiniskaisia ovat kaikki esineet ja olennot, alkaen työlakkoisista muurareista ja irlantilaisista tulenkantajista aina tylsiin, uskonvimmaisiiin Neil Gwynin puolustajiin, turhantarkkoihin virkamiehiin ja ahdasmielisiin, rakennustaidetta vihaaviin piispoihin. Kaikki nämä esineet ja

olennot eivät ole olemassa Christopherin eikä hänen tuomiokirkkonsa, vaan oman itsensä vuoksi! Christopherin tulee saada voitto heistä kaikista ja poistaa vastukset tieltään, jos hän vain siihen kykenee. He ovat kaikki häntä vastaan. Itse oikeutta harrastava luontokin, jonka suuretiede ja rakennustaide eivät ole näkyvissä, vaan sydämeen kätkeytyinä – itse luontokin on vain osaksi hänen puolellaan ja on kokonaan nouseva häntä vastaan, jollei hänen onnistu sitä alistaa, voittaa! Entäs rahat, mistä hän ne saapi? Englannin hurskas anteliaisuus on kaukana täältä; se ei avoimin sylin riennä vastaan sanoen: "Tässä minä olen;" – sitä on puhuteltava, ennenkuin se voi vastata. Hurskas anteliaisuus ja kaikki apu vaikenivat ja ovat yhtä näkymättömät kuin jumalat, mutta esteet ja lukuisat vastukset ovat lähellä, ovat äänekkäät. Oi urhea Sir Christopher, luota sinä vaan edellisiin ja taistele parhaasi mukaan jälkimäisiä vastaan. Voita ja alista ne uutteruudella, kärsivällisyydellä, kestävyydellä ja voimalla, ja vihdoinkin olet riemuiten sovittava viimeisen rakennuskiven St. Paulin tuomiokirkon kupukattoon, tuomiokirkon, joka kautta vuosisatojen on oleva muistomerkkinäsi!

Niin, kaikki apu, tuli se sitten luonnon tahi ihmisten puolelta, on niin sanoaksemme mykkä; se ei tule itsestään, sitä täytyy nähdä, sitä täytyy kutsua. Jokainen jalo työ tahi teos näyttää alussa "mahdottomalta." Todellisuudessa ovatkin jokaisen ylevän teon mahdollisuudet mittaamattoman laajalle hajautuneet, käsittämättömät, niin että ainoastaan uskon avulla voi ne käsittää. Sinun tulee Gideonin tavoin levittää taljasi telttasi oven edustalle, jotta saisit selville onko laajan taivaan kannen alla vielä siunausta tuottavaa aamukastetta jälellä vai eikö. Sydämesi ja elämäntyösi tulee olla tällainen ihmeellinen Gideonin talja, joka äänettömällä rukouksella levitetään taivas-alle, ja rajattomista avaruuksista olet saava osaksesi tarpeeksi siunausta tuottavaa kastetta!

K kaikkea ihmistyötä voisi verrata uimarin ponnistuksiin. Suunnaton valtameri uhkaa niellä hänet, ja jollei uija rohkeasti sitä vastusta, panee se uhkauksensa toimeen. Mutta uimari ponnistelee lakkaamatta, hän uhmaa, kamppailee merta vastaan, ja katso, miten kuuliaisena meri häntä kannattaa pinnallaan ja vihdoinkin voittajanaan vie päämäärään. "Näin on," sanoo Goethe, "kaiken laita, mihin ihminen tässä maailmassa ryhtyy."

Sä uljas merisankari, pohjoismainen merikuningas, – Columbus, sankarini, kuninkaallisin meren valtiaista! Ympäristösi ei ole rohkeutta elvyttävä, purtesi kulkee hirvittävien syvyyksien päällä tuntemattomiin kohtaloihin. Sinua ympäröi joukko kapinoivia, toivottomia pelkureita, takanasi väijyy häpeä, ja turmio, edessäsi on tulevaisuuden synkkä verho. Veljeni, nuo raivokkaat vesivuoret, jotka kohoovat ilmoille penikulmia syviltä alustoiltaan, eivät ole yksin sinun vuoksesi olemassa. Minusta näyttää niillä olevan muutakin tekemistä kuin kantaa sinua eteenpäin, ja ulvovat tuulet, jotka kaaoksen ja mittaamattomien avaruuksien halki pyörivät hurjaa tanssiaan, eivät lainkaan kysy täyttävätkö ne suotuisasti pähkinänkuoripurtesi pienet purjeet. Sinä et ole ihmiskielin puhuvien ystävien parissa, veljeni, vaan suunnattomien, mykkien, raivokkaiden ja ulvovien hirviöiden temmellyksessä. Salattuna, kaukana, näkymättömänä on apu kaikkien mielestä, ainoastaan sinun sydämesi käsittää missä apua on tarjolla; ja, katso, sinä saatkin apua. Kärsivällisesti odotat, kunnes hurja lounasmyrsky on raivonnut loppuun ja muuttuu sinulle suotuisaksi – itätuuleksi – jolloin rohkeasti voit jatkaa matkaa. Sinä pidät hillittömän, kapinoivan miehistön ankarassa kurissa; heikkoja ja empiviä rohkaiset hilpeällä rohkeudellasi; et ole huomaavinasikaan – omiasi ja toisten – valituksia, mielettömyyttä, väsymystä, heikkoutta ja epäilyjä. Sinä osaat vaijeta – vaikenemisesi on syvempi kuin valtameren synkät syvyydet – yksin Jumala voi mitata vaikenevan sielusi syvyyden. Sinusta on koituva suuri mies. Niin, minun merisankarini, sä maailmankuulu purjehtija, sinä olet oleva *suurempi* kuin tämä pauhaava, ääretön maailma ympärilläsi. Valtavalla sielullasi masennat sen, kuten painiskelija kietoo vastustajan käsivarsiansa, ja pakoitat sen kuljettamaan sinua eteenpäin – tuntemattomaan Amerikkaan – tahi minne Jumala hyväksi näkee!

VI. Todellisuudessa on kaikki oikea työ uskontoa, ja jokainen uskonto, joka ei ole työtä, menköön etsimään kannattajia bramiinien, antinomialaisten, tanssivien dervishien luona, tahi missä tahansa; minä en ainakaan siitä huoli. Tuo vanhojen munkkien sananparsi: *Laborare est orare*, tehdä työtä on rukoilla, ansaitsee ihailuamme.

Kaikkia saarnattuja evankeliumeja vanhempi on tuo, ei koskaan julistettu, sanaton, mutta häviämätön, ikuisesti kestävä evankeliumi: Tee työtä ja löydä siinä siunauksesi. Ihminen, maan ja taivaan lapsi, etkö sisimmässä sydämessäsi tunne henkistä kehoitusta, kutsumusta työhön, joka polttaa kuni vaivoin kytevä tuli antamatta sinulle rauhaa, kunnes seuraat sen kehoitusta ja ryhdyt hyödylliseen työhön! Mitä on kelpaamatonta ja autiota, sen teet sinä kelpolliseksi, viljavaksi, sinulle kuuliaiseksi ja hedelmää kantavaksi. Kaikkialla, missä tapaavat epäjärjestystä, on sinun ikuinen vihollisesi. Käy reippaasti siihen käsiksi ja masenna se; tee siitä järjestelmä, joka ei kuulu kaaokseen, vaan on järjelle, jumaluudelle ja sinulle alamainen! Tiesi varrella kasvavat ohdakkeet nyyhdä pois, jotta niiden sijaan kasvaa korsi hyödyllistä ruohoa, pisara ravitsevaa maitoa. Sinä näet pumpulipensaan, jota tähän saakka kukaan ei ole käyttänyt hyväkseen; kokoo sen valkoisia kuituja, kehrää ne, kudo ne, jotta arvottomien kuitujen sijaan tulisi hyödyllisiä kudoksia, joilla ihmisen alaston iho voidaan verhota.

Mutta ennen kaikkea missä tapaavat tietämättömyyttä, tyhmyyttä ja raakuutta, ryhdy uupumatta työhön, eläkä lepää, niinkauvan kun elät, vaan tee ututterasti työtä, Jumalan nimessä. Korkein Jumala käskää sinun niin tekemään, ja jos sinulla on korvat kuulla, kuulet tämän käskyn. Ja hän käskää sen myös äänellä, joka ei koskaan ilmene sanoissa, joka herättää suurempaa kunnioitusta kuin ukkosen jylinä muinoin Sinain vuorelta tahi hirmumyrskyn pauhina, sillä eikö sinulle puhu samaa myös rajattomien ijäisyyksien, kointähden tuolla puolen olevien maailmojen *vaikeneminen*? Vielä syntymättä olevat vuosisadat, ikivanhat haudat tomuksi rauenneine ruumiineen, niin, ammoin sitten kuivaneet kyyneleet, jotka kostuttivat näitä hautoja – eivätkö ne kaikki puhu sinulle, mitä ei yksikään korva vielä ole kuullut? Kuoleman syvät valtakunnat, kiertotähdet, jotka eivät ikinä lepää radoillaan, koko ääretön avaruus ja kaikki aikakaudet julistavat sinulle lakkaamattoman, mykän kehoituksen: Sinun, samoin kuin jokaisen ihmisen, tulee tehdä työtä, niinkauvan kun on päivä, sillä sitten tulee yö, jolloin ei kukaan voi työskennellä.

Kaikki oikea työ on pyhää; jokaisessa oikeassa työssä, vaikka se olisi halpaa käsityötä, on jotakin jumalallista. Työn perusta täyttää koko maapallomme pinnan, sen huippu ulottuu taivaaseen. Otsan hiki ja siitä alkaen aina aivojen hieken, sydämen hieken, jota ovat synnyttäneet Keplerin laskut, Newtonin perustelmat, kaikki tieteet, sankarirunoelmat, sankarityöt ja marttyyrien kärsimykset, on kaikkien ihmisten osana ja samaten myös "kuolemantuskan verinen hiki," jota sanotaan jumalalliseksi.

Ken olet sinä, veljeni, joka vaikeroit elämäsi raskasta työtä ja vaivoja? Elä valita. Käännä katseesi ylöspäin, väsynyt veljeni. Katso, siellä Jumalan ijankaikkisuudessa ovat työtoverisi. He elävät vielä, he yksin elävät, nuo kuolemattomat, taivaalliset olennot. Heikko inhimillinen muistimmeakin käsittää heidät pyhimyksiksi, sankareiksi, jumaliksi. He yksin elävät kaikkein aikojen yli, asuvat äärettömissä avaruuksissa. Taivas on tosin ankara, mutta se ei ole sinulle pahansuopa. Taivas on lempeä, kuten jalo äiti, kuten tuo spartalainen äiti, joka antoi pojalleen kilven sanoen: "Sen keralla, poikani, tahi sen päällä!" Myöskin sinä saat kunnialla palata kotiin; myöskin sinä tulet – elä sitä epäile – kunnialla palaamaan kaukaiseen kotiisi, jos taistelussa säilytät kilpesi! – Ijäisyyksissä ja kuoleman syvimmissä valtakunnissa et sinä ole muukalainen, vaan kansalainen. Elä valita; eiväthän spartalaisetkaan valittaneet.

Ja ken olet sinä, joka julkisesti kerskut elämäsi toimettomuudesta ja mielihyvällä näyttelet kullattuja vaunujasi pehmeine patjoineen, missä sinä kädet ristissä toimettomana uinailet? Katso ylös, katso alas, ympärillesi, eteesi tahi taaksesi, näetkö missään *joutilasta* sankaria, pyhimystä, jumalaa tahi edes paholaista? Et missään näe semmoista. Taivaassa, maan päällä, vesissä eikä maan alla ei ole ketään sinun kaltaistasi. Olet siis luomakunnan merkkiteos, jommoisia tapaa ainoastaan tällä merkkillisellä vuosisadalla! Tässä maailmassa on vain yksi ainoa hirviö, ja se on laiskottelija, tyhjäntoimittaja. Mikä on tällaisen olennon "uskonto"? Että luontoon ainoastaan mielikuvituksen tuote, missä viekas kerjääminen ja varastelu antavat parhaat tulokset; että Jumala on valhe, ja että ihminen ja hänen elämänsä myös ovat valhetta. – Voi, kuka meistä voi todella sanoa: minä olen tehnyt työtä? Uskollisimmatkin meistä ovat hyödyttömiä palvelijoita, ja uskollisimmat meistä tietävät sen

parhaiten. Uskollisimmatkin voivat sanoa: "paljon elämästäni on mennyt turhaan, tuhlatu!" Mutta mitä tulee sitten sen, jolla – paitse "juhlatilaisuuksissa" – ei ole mitään muuta työtä kuin toimetonna viettää päivänsä ja siittää poikia, jotka samoin tulevat elämään työttöminä, mitä tulee hänen sanoa itsestään, jos mieli antaa totuudelle kunnia?

Mitä työn palkkaan tulee, voitaisiin siitä esittää lukemattomia mielipiteitä, ja siitä puhutaan, väitellään ja kirjoitetaan lakkaamatta, loppumattomiin. "Kunnon työmies ansaitsee kunnon palkan," on mitä kohtuullisin vaatimus. Rahapalkka, "joka parhaiksi riittää pitämään työmiehen hengissä, jotta hän jaksaa työskennellä edelleen," on sekä etevälle että kehnolle työntekijälle välttämätön, jos mieli heidän lainkaan tulla toimeen tässä maailmassa!

Vielä tahdon mainita yhden asian, joka koskee etupäässä jaloja ja jaloimpia työntekijöitä täällä maailmassa: jokainen jalo työ saa palkkansa taivaassa; missään muualla ei sitä palkita. Yhtävähän Englannin valtiopankki kuin mikään muukaan pankki tahi rahalaitos tuntee sinua, ylevä sielu; turhaa on sinun sieltä etsiä hyvitystä. Inhimilliset pankit eivät sinua tunne. He oppivat tuntemaan sinut vasta vuosisatojen vierittyä, kun useita sukupolvia jälkeesi on siirtynyt maan poveen ja kun heidän palkintonsa eivät enää voi sinua saavuttaa.

Mutta tarvitsetko sitten itse asiassa mitään palkintoa? Sekö olikin päämääräsi ja elämäntyösi, että jaloutesi palkinnoksi saisit täyttää vatsasi makupaloilla, elää ylellisesti ja mukavasti ja olla täällä maailmassa tahi tulevassa maailmassa kuten ihmiset sanovat: "onnellisena"? Vastaan puolestasi pontevasti: Ei! Uuden ajan koko henkinen salaisuus on siinä, että voit sydäimestäsi, sielustasi vastata moisiin kysymyksiin: ei.

Veljeni, urhean ihmisen tulee lahjoittaa henkensä. Anna se lahjaksi, neuvon sinulle, sillä ethän toki odottane, että se sinulta *ostetaan*? Mikä hinta voisi sinua tyydyttää? Jumalan koko luomakunta, koko rajaton avaruus, ajan ijankaikkisuus ja kaikki mitä ne sisältävät, siinä olisi hinta, joka sinua tyydyttäisi – ainoa, joka sitä tekisi, minkä itsekin myöntänet, jos tahdot olla suora. Elämäsi on sinulle kaikki ja sinä vaatisit siitä myös kaikki. Olethan tietämätön kuolevainen; eli oikeammin: olet kurja, *ijäinen* kuolevainen, joka täällä ahtaassa, vankilassasi näytät niin tietämättömältä. Sinä et koskaan voi myydä elämääsi tahi sen osaakaan kyllin tyydyttävästä hinnasta. Lahjoita se kuninkaallisesti – elä anna hinnan tulla kysymykseen. Silloin olet tavallaan saanut siitä *kaikki*! Sankarimaisen ihmisen – ja eikö Jumalan kiitos jokaisessa ihmisessä piilekin uinaileva sankari? – täytyy kaikkina aikoina, kaikissa tilaisuuksissa tehdä täten. Sankarimaisina aikoina, mutta myöskin veltostuneimpinakin, täytyy hänen sanoa, kuten Burns ylpeästi ja samalla nöyrästi sanoi skotlantilaisista lauluistaan: "Kautta taivaan, niitä joko ei voi ostaa rahalla tahi ovat ne arvottomia; en senvuoksi huoli kultakolikoistanne!" Nuo pienet laulut olivat siihen aikaan, jolloin esiintyi niin paljon rumaa ja alhaista, todellakin taivaallisen soitannon kastepisaroita.

Itse asiassa olemme täysin samaa mieltä kuin nuo vanhat munkit: Laborare est orare. Tuhansissa merkityksissä, niin yhdessä kuin toisessakin tapauksessa on todellinen työ rukoilemista. Työntekijä, oli hänen työnsä mitä laatua tahansa, ruumiillistuttaa, toteuttaa mielikuvituksensa luomia kuvia ja jokainen työntekijä on tavallaan siis runoilija. Hän itse suunnittelee työnsä – oli se sitten mitätön savikulho, tahi eepillinen runoteos – ja suunnitelma on hänen henkistä omaisuuttaan. Kaikille muille se on tuntematon, mahdollon, niin, itse luonnollekin on asia, tahi esine, jota ei vielä ole olemassa; "mahdottomuus," koskei sitä ole olemassa. Näkymättömien voimien tulisi suojella tällaisista työmiestä, sillä hän työskentelee aatteen, näkymättömän, puolesta. Mutta jos hän työssään noudattaakin vain näkyvien voimien – maailman – tahtoa, silloin hän kernaammin voisi jättää työnsä tekemättä. Sillä siitä ei koskaan tule mitään täydellistä – petollinen varjoteos vain.

Oi runoilija, sinun mietitystä teoksestasi koituu tällainen varjoteos, jollet sitä kirjoita itse aatteesi, vaan kustantajan, palkkion, arvostelijain ja yleisön suosion vuoksi; katso, siitä ei tule mitään, sillä siinä ei ole totuutta! Vaikka se olisikin painettu, nidottu, arvosteltu, kiitetty ja myyty 20 painosta siitä – se ei merkitse mitään! Teoksesi on henkisessä, ei rahallisessa merkityksessä, arvoton,

merkityksetön; se on varjoteos, se pyrkii itse lepoon, unholaan, ja on pian katoova kaaokseen, josta se on kotoisinkin.

Se, joka ei työssään todenteolla pyri tutustumaan näkymättömään, mykkään, ei koskaan itse pääse näkyviin, saavuta puheenlahjaa. Sinun täytyy oleskella pimeydessä, varjojen valtakunnassa, ja Herkuleen tavoin kärsiä ja ponnistella kauvan, jos mieli voitokkaana jälleen astua auringonvaloon. Samaten kuin taistelussa – ja eikö se todella olekin taistelua? – ei sinun tule peljätä tuskaa eikä kuolemaa, silloin olet voittava. Samoin kuin Dante'n tulee sinunkin "työssäsi laihtua useaksi vuodeksi." Maailma ja sen palkinnot, arvostelut, neuvot, avustus ja esteet, siinä on myrskyisiä meri, kaaos, jonka poikki sinun täytyy uida ja purjehtia. Sinun ei tule suunnata purttasi aaltojen eikä merivirtojen, vaan yksin ohjaavan tähtesi mukaan. – "Se tu segui tua stella!" Vain tähtesi mukaan, joka milloin kirkkaana loistaa kaaoksen yläpuolella, milloin taasen himmenee, jopa näennäisesti sammuu, tulee sinun ohjata kulkusi. Oi, se on ylevä tehtävä, näyttää minusta, täten raivata tiensä kaaoksen ja hornan synkkien pimeyksien läpi! Vihreätulisilmäiset lohikäärmeet väijyvät sinua, kolmipäiset kerberukset koettavat sinua houkutellessa – ja ne voivat olla varsin houkuttelevia! "Eccovi l'uom ch'è stato all' Inferno." Sillä sinä vaellat, kuten runoilija Dryden sanoo, hulluuden valtakunnassa, ja seuralaisesi eivät suinkaan ole miellyttäviä! Saat avoimin silmin katsella mielipuolisuuden rajatonta, pohjatonta, pimeätä valtakuntaa ja saat sieltä uutta viisautta, samoin kuin Eurydice Tartaruksesta. Mitä suurempi viisaus, sitä lähempänä on se hulluutta. Näin on todella laita ja hämmästyksen ja kauhistuksen huomaat, miten suurin viisaus, jota täällä maailmassa kunnioitetaan, usein käsittää joukon hulluuden valtakunnasta siihen tarttuneita piirteitä ja sävyjä.

Kaikki työt – jokainen omalla tavallaan – ovatkin hulluuden muuttamista järjeksi; – ja tämä on kieltämättä uskonnollinen toimitus, jota ei ilman uskontoa voida suorittaa. Muulla tavoin ei teoksesi ole itsenäinen, se on silmänpalvelusta, ahnasta palkkionhaalimisesta, joutuisien ja aikaa myöten yhä arvottomampien varjoteosten valmistusta palkan edestä. Sen sijaan että ohjaisit sieluja maallisilla ja taivaallisilla teillä, esität heille keinotekoisia ihmisnukkeja ja heidän suurtöitään. Voi, koko maapallomme on nykyään täynnä tällaisia varjoteoksia – kenties sangen kauniita ulkonäöltään, mutta todellisuudessa peräti arvottomia, Jumalan ja ihmisten kiroomia! Ei kukaan ihminen – ei edes halvin käsityöläinenkään – voi työskennellä uskonnolla. Kaikki ihmiset, jotka eivät työskentele, kuten seuraisi suuren työnjohtajan silmä heidän työtään, työskentelevät väärin, petollisesti, itselleen ja sinulle onnettomuudeksi.

VII. "Tehdä työtä on rukoilla;" niin, varsin tärkeässä merkityksessä, mutta nykyaikana – pintapuolisen rukouksen ja jumalanpalveluksen aikakaudella – ei kukaan voi sitä tehdä oikealla tavalla. Mutta ken käsittää sen oikean merkityksen, käsittää myös, että se on tulevaisuuden *ennustus*; viimeinen evankeliumi, johon kaikki muut sisältyvät. Sen temppelinä ovat äärettömät avaruudet – oletko sitä koskaan nähnyt? Valtava linnunrata on sen kattona, maat ja meret sen lattiana ja kaikkivaltiaan tähtien ympäröimä valtaistuin sen alttarina. Saarnana ja virsinä ovat kaikkien urheiden, ylevien ihmislasten jalot sankarityöt sekä kärsimykset. Ja temppelin urkurina ovat tuulet, valtamerien pauhina sekä kohtalon ja historian syvät, juhlalliset äänet.

VIII. Ihmisen elämäntyönä täällä maailmassa on työnteko. On koittava päivä, on tuleva aika, jolloin se, jolla ei ole työtä, ei rohkene näyttäytyä aurinkokunnassamme, vaan pyrkii jonnekin avaruuden äärimmäisiin perukoihin katsomaan onko missään kiertotähdessä tyyssijaa laiskurille.

IX. Jokaisen ihmisen kohtalona täällä matoisessa maailmassa on olla ensin oppipoikana, sitten työmiehenä, tahii sanokaamme: oppilaana, opettajana ja mestarina. Itse luonto on hänelle antanut oppimiskyvyn. Me elämme maailmassa, jota pidämme rajattomana; tietomme siitä ovat vielä niin rajoitetut, että jokainen selville saatu uusi totuus kumoo eli ainakin rajoittaa asioita, joita tähän saakka pidettiin horjumattomina totuuksina. Jos ihminen alati pysyisi oppilaan kannalla, jonka ei tarvitse mitään itse keksiä, eikä korjata; jos maailmankäsityksemme olisi niin täydellinen, ettei siinä olisi mitään oikaistavaa, silloin olisi ihminen myös henkisesti kuollut ja sukukuntaa, jota nykyään sanotaan ihmiseksi, ei enää olisi olemassa.

X. Miten tosi onkaan taru Sfinksistä, joka lepäsi valtatie varrella, esitti vaeltajalle arvoituksensa ja repi heidät kappaleiksi, jolleivät he osanneet sitä selittää.

Tämmöinen sfinksi on elämämme kaikille ihmisille ja inhimillisille yrityksille. Luonto on samaten kuin sfinksi taivaallinen, herttainen ja suopea. Sillä on jumalattaren kasvot ja rinnat, mutta leijonan ruumis ja käpälät. Siinä on taivaallista kauneutta – luonnon viisas järjestyshän onkin jumalallista – mutta samalla siinä on myös synkkää, peloittavaa hurjuutta, jolla se osottaa vihamielisyyttään. Ja sfinksin tavoin se esittää meille arvoituksensa. Jokaiselta ihmiseltä kysyy se joka päivä hiljaa mutta peloittavan vakavasti: Tiedätkö mitä tämä päivä merkitsee? Koetatko tehdä viisaasti, mitä sinun tänäpänä tulee tehdä?

Luonto, kohtalo, olemassa olo, koko maailma – tahi miten tuota sanoin selittämätöntä tosiasiaa, jonka keskustassa elämme ja taistelemme, nimitämmekään – eikö se todella ole kuten taivaallinen morsian, jonka rakkauden viisas ja urhea mies, joka käsittää ja seuraa sen käskyjä, voi saavuttaa; kun taas sille, joka ei kykene sitä käsittämään, se on julma, turmiota tuottava pahahenki?

Selitä sen arvoitus ja sinulle käy hyvin, menestys seuraa sinua. Jollet sitä selitä, jos menet ohi sitä huomaamatta, on se itse antava selityksen. Selitys tapahtuu silloin kynsin ja hampain, sillä luonto on tällöin raivostunut naarasleijona, joka kuurona rukouksillesi julmasti raastaa sinut kappaleiksi. Et enää ole sen rakastettu sulho, vaan sen raadeltu uhri; se kohtelee sinua kuten orjaa, joka on yllätetty petoksesta.

Kansakuntien laita on samoin kuin yksilöidenkin. Osaavatko he ratkaista kohtalon arvoitusta?

Tässä piilee kaikkien onnettomien kansallisuuksien ja kurjien ihmisten kohtalon salaisuus. He ovat unhoittaneet oikean, sisällisen totuuden ja tavoittelevat ulkonaisia varjototuuksia. He vastaavat *väärin* sfinksin arvoitukseen. Tyhmät ihmiset *eivät voi* antaa siihen oikeata vastausta! Tyhmät ihmiset pitävät häilyviä, petollisia virvatulia totuuden ikuisena valona, ja he eksyvät vähitellen yhä kauvemmas totuudesta.

Tyhmät ihmiset luulevat, ettei maailmassa olekaan oikeutta, syystä ettei pahaa työtä rangaista heti – paitse sattumalta. Niin, pahan työn rangaistus voi seurata parin päivän kuluttua teosta, se voi viipyä pari vuosisataa, mutta se seuraa *varmasti*; se on varmempi kuin elämä – se on yhtä varma kuin kuolema! Maailman keskustana, ihmiselämän pyörteissä, on vielä tänäkin päivänä Jumala, ja hänen kätensä ohjaa kaikkea yhtä varmasti kuin vanhimpina aikoina. Ja maailman suuri henki on *vanhurskas*.

XI. Puhuttu sana, kirjoitettu runoteos ovat, sanotaan, ihmisen henkisiä tuotteita; eikö siis tehty työ olisi sitä? Järki, nero, kärsivällisyys, taito, työkyky, innostus, siveys, – sanalla sanoen ihmisen kaikki kyvyt – ilmenevät hänen työssään. Työnteko on luonnon ja sen ikuisten, muuttumattomien lakien koettelemista – ja ne kyllä tuomitsevat oikein ihmisen työn. Niin paljon hyvettä ja kykyä siinä oli, niin paljon eikä enemmän! Työntekijä osasi sovittaa työnsä minun ikuisten lakieni kanssa sopusointuun, niinkuin hänelle käskin – ja se onnistui hänelle – tahi: se ei onnistunut hänelle – kuten näette!

Työskennellä suuren luonnon vaatimusten mukaisesti – eikö se ole hyvettä? Pumpulia voidaan kehrätä, työmiehet kutovat langoista kankaita, jotka myydään, kaikki tämä on luonnon käskyjen noudattamista. Jollei seurata luonnon käskyjä, ei ole silloin kankaitakaan. Niitä ei ole olemassa; luonto syyttää sinua, voimasi eivät ole voimia, vaan kykenemättömyyttä!

Kyky ansaitsee kunnioitusta, sillä se *on* kunniaa. Ihminen, joka onnistuu työssään, on *ihminen* sanan kauneimmassa merkityksessä.

XII. Todellakin, maailmassa ei ole mitään kuollutta; se mitä sanomme kuolleeksi, on ainoastaan muuttunutta, sen voimat vaikuttavat päinvastaiseen suuntaan. "Lehdellä, joka mätänävänä liitelee kosteassa ilmassa," on joku sanonut, "on vielä voimaa – miten kykenisi se muutoin mätänemään?" Koko suunnaton maailmamme on kokoonpantu lukemattomista eriluontoisista voimista, painovoimasta aina ihmisen ajatukseen ja tahdonvoimaan; ihmisen vapautta rajoittavat luonnonlait: niistä ei yksikään ole tehottomana silmänräpäystäkään. Kaikella luodulla on tehtävänsä,

et missään löydä toimeettomuutta: graniittivuori, joka luomisestaan saakka hetki hetkeltä hitaasti hajooa muruiksi, haihtuva savupilvi, elävä ihminen, niin, ihmisen työ, ihmisen puhe, kaikki on toimintaa. Tiedämme, ettei lausuttua sanaa enää voida peruuttaa, saada tapahtumattomaksi; samaten on myös tehdyn työn laita. "Itse jumalatkan," sanoo Pindarus, "eivät voi hävittää tehtyä työtä olemattomaksi." Niin, tehty on tehty ijäksi; se on tapahtunut ja sen vaikutus on, oli se sitten kauvan näkyvissä tahi hetikohta kadonnut, ijäti tuntuva, vaikuttava, tapausten ikuisessa kiertokulussa. Ja mitä onkaan tämä tapausten ikuinen kiertokulku, jota sanomme maailmaksi, muuta kuin tehtyä työtä, lukemattomien töiden ja tapausten yhteinen vaikutus, yhteinen lopputulos? Ja tämä ikuinen lopputulos – jota ei kukaan voi laskea eikä kirjoittaa taululleen – on kuitenkin selvästi näkyvissä: kaikki mitä on tapahtunut, tapahtuu ja tulee tapahtumaan. Käsitä minut oikein, se mitä näet on *työtä*, erilaatuisten voimien tulos, rajaton, ääretön voimameri, mittaamaton kuin ijankaikkisuus itse, ihana, pelottava ja käsittämätön. Ihminen sanoo sitä maailmaksi, elämäksi, mutta hänen aivoraukkansa eivät voi sitä käsittää – tätä tuhatväristä valokokoelmaa, joka on heikko kajastus valosta, missä asuu Hän, kaiken luoja, joka ohjaa loistavat tähtisikermät radoillaan, samoin kuin sinunkin askeleesi.

XIII. Voimakas ihminen on alati löytävä *työtä*, toisin sanoen vastuksia, tuskaa, niin paljon kuin hänen voimansa sietävät.

XIV. Lahjakas ihminen ei voi syntyä maailmaan semmoisella aikakaudella, ettei hän löytäisi tarpeeksi työtä; hän ei millään ehdoin voi viettää koko elämänsä, ilman ettei siinä ilmenisi ristiriitaisuuksia, vastuksia, joiden voittamiseen vaaditaan koko hänen voimansa, jos ne siihen riittävät. Kaikkialla häilyy ihmissielu valon ja pimeyden vaiheilla, kahden toisilleen vihamielisen valtakunnan: välttämättömyyden ja vapaan tahdon välillä.

XV. Ei ole ihmiselle vielä koskaan tarjoutunut tilaisuutta, jossa ei velvollisuuksia tahi ihanteellisia puolia tulisi kysymykseen. Niin, tässä kurjassa, likaisessa, halveksittavassa todellisuudessa, missä parhaillaan elät, siinä ovat ihanteesi, eikä missään muualla. Pyri siis niitä saavuttamaan, ja saavutettuasi ne, usko, elä ja ole vapaa. Narri! Ihanteesi ovat sinussa itsessäsi, ja itse sinä juuri niitä vastustat. Olemuksesi on vain raaka-ainetta, josta sinun on ihanteesi muovailtava.

XVI. Mutta teitä, työntekijät, jotka jo olette työssä, olette kokeneita, jaloja, kunnioitettavia miehiä, teitä kutsuu maailma uuteen työhön ja uuteen aateluuteen. Voittakaa tyytymättömyys, eripuraisuus, epätoivo miehekkyydellä, oikeudella, lempeydellä ja viisaudella. Kaaos on pimeä ja syvä kuin helvetti; tehkää se valoisaksi, niin saamme helvetin asemasta nähdä vihreän, kukoistavan maailman. Oi, se on suuri työ, eikä ole olemassa muuta suuruutta kuin se, että tekee jonkun tilkun Jumalan luonnosta hieman hedelmällisemmäksi, paremmaksi ja Jumalalle arvokkaammaksi, tahi joitakuita ihmissydämiä viisaammiksi, miehekkäämmiksi, onnellisemmiksi. Tämöinen on Jumalallekin arvokas tehtävä. Tyytymättömyyden, raakuuden ja epätoivon nokisen helvetin voi myös ihmisvoimin muuttaa tavallaan taivaaksi, puhdistamalla sen liasta, tyytymättömyydestä ja tyytymättömyyden syistä. Kun pimeys on karkoitettu ja Jumalan puhdas, sininen taivas kaareutuu ihmistyön yli, ovat sekä Jumala että ihmiset tyytyväisyydellä sitä katseleva.

XVII. Kahta ihmistä minä kunnioitan enkä ketään muita. Ensikseen työssään väsynyttä työmiestä, joka maasta luotuine työkaluineen vaivoin raivaa maata ja voittaa sen ihmisen omaisuudeksi. Kunnioitusta herättää minussa karkea, kova, työssä väsynyt käsi, johon kuitenkin on lyöty poistamaton kuninkuuden leima, sillä tämä käsi pitelee kiertotähtemme valtikkaa. Kunnioitusta ansaitsevat myös nuo karkeat, ahavoittunnet, hikiset kasvot, sillä ne ovat ihmisen kasvot, ihmisen, joka elää, niinkuin ihmisen tulee elää. Karkeutesi vuoksi kunnioitan sinua vielä enemmän, sillä täytyyhän meidän sekä rakastaa että sääliä sinua! Veljeni, sinä kannat raskasta taakkaa! Meidän vuoksemme on selkäsi niin kumarassa, meidän vuoksemme ovat sirot jäsenesi vääristyneet, sormesi tulleet karkeiksi. Arpa lankesi sinulle, määräsi sinut taistelemaan eturinnassa, siksi olet taistellut puolestamme ja tullut raajarikoksi. Sillä sinullekin oli Jumala antanut siron, virheettömän ruumiin, mutta se ei saanut kehittyä. Se puettiin jo aikaisella ijälläsi työn raskaaseen ikeeseen ja siksi ei ruumiisi eikä sielusi

ole saaneet nauttia vapaudesta. Mutta, kuitenkin, tee työtä, veljeni! Sinä täytät velvollisuutesi, mitä merkitsevät silloin muut seikat? Sinä teet työtä jokapäiväisen leipäsi edestä.

Erästä toista ihmistä kunnioitan myös, ja vielä enemmän, – sitä, joka työskentelee henkisten tarpeitten puolesta, ei jokapäiväisen leivän, vaan elämän leivän vuoksi. Eikö se olekin hänen velvollisuutensa, hän kun pyrkii sisälliseen sopusointuun, ja saavuttaa sen sanoin tahi töin, ulkonaisilla ponnistuksillaan, olivat ne sitten mitä laatua tahansa? Korkeimmillaan on hän, jos hänen sisälliset ja ulkonaiset pyrkimyksensä ovat **samat**, jos hän ei ole vain ruumiillisen työn tekijä, vaan taiteilija, innostunut ajattelija, joka taivaan hänelle antamalla aseilla valloittaa meille taivaan! Jos köyhä, vaatimaton ihminen työskentelee meidän elatuksemme puolesta, eikö silloin korkeampaa, innostuttavaa työtä tekevän tulisi puolestaan työskennellä tuon toisen edestä, jotta tämä saisi valoa, ohjausta, vapautta ja kuolemattomuuden? – Näitä kahta, kaikissa muodoissa ja joka työalalla, minä kunnioitan. Kaikki muu on tomua ja tuhkaa, jonka tuuli puhalttaa pois, lakaisee jäljettämiin.

Sanomattoman liikuttavaa on, jos tapaan nämä molemmat hyveet yhdistettyinä; kun ihminen, jonka ulkonaisesti täytyy tehdä mitä halvinta työtä inhimillisten tarpeitten tyydyttämiseksi, sisällisesti työskentelee ylevien aatteiden puolesta. Mitään jalompaa tässä maailmassa en tunne kuin maata kyntävän pyhimyksen, jos semmoisia vielä olisi olemassa. Hän veisi minut jälleen Natzaretiin takaisin. Saisin nähdä taivaan kirkkauden nousevan maan syvimmistä syvyyksistä – se olisi synkässä pimeydessä loistava valo.

XVIII. Minä en sääli köyhää hänen rasittavan työnsä vuoksi. Kaikkien täytyy meidän tehdä työtä tahi – varastaa (minkä nimen sitten varkaudelle annammekin) mikä on paljon pahempaa kuin kovin työ. Ei kukaan kunnollinen ihminen pidä toimeettomuutta kadehdittavana. Köyhä on nälkäinen ja janoinen, mutta häntäkin varten on ruokaa ja juomaa; hänellä on raskas taakka hartioillaan, hän on väsynyt, mutta hänellekin suo taivas unen ja mitä suloisimman unen. Köyhän savuiseen majaan lähettää taivas rauhaosan levon kultapilvien tavoin vaihtelevine unineen. – Säälin vain sitä, että hänen sielunsa lampusta öljy kuluu loppuun; ettei hän saa osakseen ainoatakaan sädettä taivaallista tahi edes maallista viisautta; täten sielu tulee pimeäksi, siihen hiipii kaksi peikkoa: pelko ja uhma. Voi, ruumis voi kyllä olla terve, ripeä, miksi täytyy sielun soaistua, näivettyä, lamaantua, melkeinpä nääntyä? Voi, eikö hän kerran saanutkaan osakseen Jumalan henkeä, joka taivaista hänelle annettiin, ja eikö se maan päällä ole päässyt kehittymään? Että ihmisen, jolle oli annettu tiedon kyky, tietämättömänä täytyy erota maailmasta, se on hirvittävä murhenäytelmä, vaikkapa se – kuten lieneekin laita – maan pinnalla toistuisi kaksikymmentä kertaa sekunnissa. Tuo vähäpätöinen tietomäärä, jonka koko ihmiskunta pitkällisen taistelun jälkeen pimeydessä on saavuttanut, miksi ei sitä riennetä jakamaan jokaiselle, – kaikille ihmisolennoille?

XIX. Eikö lamautumaton, ututtera ja taitava oikea käsi ole määrätty "maapallomme valtikaksi?" Ken voi tehdä työtä, on synnynnäinen kuningas; hän on yhteydessä luonnon kanssa, hän hallitsee sitä ja on luonnon ylimmäinen pappi ja kuningas. Ken ei osaa tehdä työtä, on kunnoton kuninkuuden tavoittelija, millä valtion alalla lieneekin; hän on syntynyt kaikkien orjaksi. Kunnioittakoon ihminen ammattiaan!

XX. Ei: "aseet ja mies," – "työkalu ja mies" tulisi nykyisen sankarirunon nimi olla. Mitä ovat työkalumme, vasarasta, kynään saakka, jolla kirjoitamme, muuta kuin aseita, joilla taistelemme ulkonaista ja sisällistä **tietämättömyyttä** vastaan; emme kurjia lähimmäisiämme, vaan perivihollistamme vastaan, joka meidät kaikki saattaa kurjuuteen; tämä on todella ainoa oikeutettu taistelu.

XXI. Mitä ihmiseen tulee, niin on hänen taistelunsa ristiriidan hengen kanssa, joka hänessä ja hänen ympärillään asuu, loppumaton, ikuinen, alituinen; tarkoitamme pahaa henkeä, eli sanottakoon sitä myös heikoksi, kurjaksi hengeksi, joka asustaa hänessä ja kaikissa muissa.

XXII. Elämä ei ole ihmiselle koskaan ollut keväistä ilojuhlaa. Kaikkina aikoina on kovaan työhön syntyneiden mykkien miljoonien kohtaloa rasittaneet monenlaatuiset kärsimykset, vääryydet

ja paheet, joista toisia voitaisi välttää, toiset taas eivät ole vältettävissä. Ei suinkaan ole ollut leikki, vaan rasittava työ, joka on runnellut lihaksia ja sydämiä.

XXIII. Ei millään aikakaudella ole ihmiselämä ollut "onnellista;" ei koskaan voi se siksi tulla. Alinomaa uneksitaan paratiisista ja hekumallisen ylellisestä laiskurien maasta, missä purot juoksevat viiniä ja puissa riippuu makkaroita ja paisteja; mutta se on ollut vain unta, mahdotonta unta.

Kärsimys, vastukset ja erehdykset ovat maailmamme alituiset, niin, ehdottoman välttämättömät asujamet. Eikö ihmisen perintönä olekin työ? Ja mikä työ nykyaikana tuottaa nautintoa eikä räsitusta? Työ ja rasitus keskeyttävät tuon levon ja mukavuuden, joita ihminen tyhmyydessään pitää onnenaan, ja kuitenkin ei työtä mikään lepo, mitkään mukavuudet olisi mahdollisia.

Senpä vuoksi täytyy tuon epäkohdan, eli mitä sanomme epäkohdaksi, alati olla olemassa, niinkauvan kuin ihmisiä on olemassa. Todellisuudessa onkin tuo epäkohta sanan täydellisessä merkityksessä sekaista, valmistumatonta raaka-ainetta, josta ihmisen vapaa tahto luo erinomaisen, järjestetyn rakennuksen. Tuskan tulee meitä aina kiihoittaa työhön, ja vain vapaatahtoisilla ponnistuksilla on onnellisuus saavutettavissa.

XXIV. Ei, luominen ei voi olla helppoa. Jupiter tuntee kiihkeitä tuskia, tuntee tulisia liekkiä päässään, josta asetettu Pallas pyrkii tunkeutumaan ulos. Koneellisen työn laita on toisin; se voi olla helppoa, tahi käydä vaikeaksi, riippuen siitä miten sitä tekee. Mutta myöskin tehtaantyöhön voidaan sovittaa tuo yleinen totuus, että työn arvo on suoranaudessa suhteessa siinä käytettyyn vaivaan.

XXV. Niin on alusta alkaen ollut, niin tulee olemaan loppuun saakka. Sukupolvi sukupolven jälkeen saa ruumiillisen muodon ja ilmestyy tuntemattomista öistä tänne taivaallista elämäntyötään suorittamaan. Jokainen kuluttaa voimat ja tulen, jotka hänessä ovat. Toinen työskentelee teollisuuden myllyssä, toinen taas kapuaa tieteen Alppien korkeimmalle huipulle, kolmas taas sodassa lähimmäisiään vastaan murskautuu taistelun kallioihin, ja sitten kukin näistä taivaasta lähetetyistä kutsutaan takaisin. Hänen maallinen tyyssijansa hajoaa, niin, jonkun ajan kuluttua on se varjo, jota ei millään inhimillisillä aisteilla enää voida havaita. Loistavan, kiemurtelevan salaman tavoin ilmestyy ja katoa ihmissukuja; tuntemattomista maailmoista ne tulevat, sinne ne myös palaavat. Ja me ilmestymme ijaissyyden merestä tänne kuten Jumalan luoma henkiarmeija, kiiruhdamme ristiin rastiin, kuni virvatulet, ällistyneen maapallon pinnalla, ja – sukellamme takaisin ijaissyyden mereen. Me saamme maapallon vuoret tasoittumaan, sen meret tyhjenemään. Miten voisikaan maailmamme, joka on kuollut, ja vain aavekuva, tehdä vastusta hengille, eläville hengille, jotka todella ovat olemassa? Jalkamme kuluttavat jäljet kovimpaankin timanttiin, ja inhimillisen armeijan loppurivit ovat löytävä etujoukkojen jälkiä. Mutta mistä? – Oi taivas, minne? Järki ei sitä tiedä, usko ei sitä tiedä; se tietää vain, että olemme Jumalasta ja palaamme Jumalan luo – salaisuuksien kautta.

XXVI. Vielä kerran maailmassa tulee perustettavaksi "Työn ritarikunta," silloin on ylevä inhimillisyys saava vallan ja tunnustetaan työn käytöllinen jumaluus. Mutta miksi *tulee*? Miksi rukoilemme taivasta emmekä itse aseta olkapäättämme pyörää vastaan, joka kaikki panee liikkeeseen? Nykyajan täytyy itse alottaa, jos mieli tulevaisuuden sitä lopettaa. Sinä, joka ennustat, nouse sinäkin sitä täyttämään. Ojenna kätesi Jumalan nimessä; tiedä, ettei sanaa "mahdoton" olekaan kelpo miehen sanakirjassa, siellä, missä totuus, sääliväisyys ja luonnon ikuinen ääni vallitsevat. Tiedä, että jos kaikki ihmiset sanovat "mahdotonta," ja hälisten pakenevat toisaanne ja sinä yksin jäät järeille, silloin vasta ovat sinun aikasi ja mahdollisuutesi käsissä. Nyt on sinun vuorosi astua työhön. Käy käsiksi eläkä kysy keneltäkään ihmiseltä neuvoa, ainoastaan itseltäsi ja Jumalalta. Veljeni, sinussa on suuria mahdollisuuksia – kirjoittaa sankarin elämäkerta ikuiselle taivaalle.

XXVII. Ihminen on syntynyt taistelemaan; parhaiten voisi häntä nimittää synnynnäiseksi sotilaaksi, ja hänen elämätään sotaretkeksi oikean päällikön johdolla. Ihmisen täytyy lakkaamatta taistella, milloin välttämättömyyden, hedelmättömyyden, puutteen, rämeiden, erämaiden, raaka-aineiden kanssa – milloin taas lähimmäistensä soaistuksia vastaan. Petolliset harhanäyt täyttävät lähimmäiseni pään ja saavat hänet esittämään vaatimuksia minun suhteeni, vaatimuksia oikeuksista, joita ei hänellä ole. Kaikki taistelu on voimien mittelyä, ja jokainen pitää itsensä väkevimpänä, toisin

sanoen luulee olevansa enimmin oikeassa. Tavallisesti turvaudutaan **voimiin**, silloin kun, ja niin on tässä oikeutta rakastavassa maailmassa aina laita, on kysymys **oikeuksista**. Taistelussa murtuu, kun sitä tarpeeksi kauvan hakataan, totuutta peittävä kuori tomuksi, ja vasta sitten, kun se on tapahtunut, tulee asian varsinainen, tosi ja oikea luonne näkyviin.

Ja nyt tahdomme osottaa miten tämmöisessä huomattavassa tapauksessa käyttäytyy jalo, hurskasmielinen ritari, ja miten siinä käyttäytyy kurja, Jumalansa unhoittanut maantierosvo. Voittoa tavoittavat molemmat, mutta jalo ihminen tuntee alati sielussaan, että samoin kuin näkymätön, vanhurskas Jumala on hänet luonut, samoin on Jumalan vanhurskaus, oli se miten näkymätön tahansa, aina lopultakin saava ratkaisevan voiton kaikissa yrityksissä ja taisteluissa.

XXVIII. Myöskin taistelukenttä on suurenmoinen, ylevä. Itse asiassa on sekin suuren työn tulos; siinä koetellaan usein yhden ainoan tiiman kuluessa vuosikausien uutterien töiden tulokset, mihin ne kelpaavat. Tällöinkin tulee sinun olla voimakas – eikä ainoastaan lihaksiltasi – jos mieli päästä voitolle. Sinun täytyy tällöin olla myös voimakas sydämeltäsi ja ylevä sielultasi. Et saa pelätä kipua etkä kuolemaa; et saa rakastaa lepoa etkä elämää. Vihassakin tulee sinun muistaa olla sääliväinen ja oikeutta rakastava. Sinun tulee olla ritari eikä Choctaw-intiaani, jos mieli saavuttaa voittoa! Tämä on kaiken taistelun sääntö, taistelit sitten sokaistuja lähimmäisiä tahi raakaa pumpulia vastaan, tahi mitä taistelua tahansa, joka tässä maailmassa voi ihmisen osalle tulla.

* * * * *

XXIX. Kaikki työ, mihin ihminen ryhtyy, on ihanaa syystä, että hän **tietää** saavansa sen valmiiksi*. Moni ihminen vaivaa turhaan itseään; hänellä ei ole tarpeeksi kätevyyttä; hän ei ole mestari, vaan onneton, taitamaton työntävelijä, jollei hän itse tiedä, milloin työ on valmis. Ehdotonta täydellisyyttä tosin on mahdoton saavuttaa – salvumies ei koskaan tee matemaattisesti tarkkaa suorakulmaa, mutta yhtäkaikki tietää jokainen puutyöntekijä, koska se on tarpeeksi suora, eivätkä sitä turhaan veistele ja hukkaa työaikaa tekemällä sitä turhan tarkasti suoraksi. Se, joka tekee turhantarkkaa työtä, on henkisesti yhtä sairaloinen kuin se, joka hutiloit työssään. Taitava, tervejärkinen mies käyttää jokaiseen työhön juuri niin paljon vaivaa kuin se tarvitsee, ja voi sitten ilman tunnonvaivoja päättää työnsä.

XXX. Emmekö voi tähänkin sovelluttaa tuota yleistä ohjetta: olkoon kullakin päivällä oma huolensa? Eihän ole meidän tehtävämme luoda yhdellä vuorolla koko tulevaisuuttamme, vaan tunnollisesti koettaa, mikäli mahdollista, muovaila pientä osaa siitä erällään. Kenties voi jokainen, joka todenteolla tahtoo ponnistella, saada selville mitä hänen osaltaan tulee tehdä. Ja sen hän tehköön vilpittömällä sydämellä ja jatkakoon työtään rohkeasti. Työn yleinen tulos riippuu – ja on aina riippunut korkeamman neron tahdosta, kuin mitä meillä ihmisillä on.

* * * * *

XXXI. Me tahdomme sanoa, kuten ranskalainen puhuja konventin istunnossa – mutta me emme tarkoita yhtä ainoata "istuntoa," joka kestää tunnin pari, vaan koko elämätä. – "Je demande l'arrestation des coquins et des lâches." Anon että roistot ja pelkurit vangitaan! – voi, me tiedämme mikä jättiäistyö siitä koituisi, miten kauvan kestäisikään, ennenkuin kaikki semmoiset olennot – tahi edes osaksikaan – olisi saatu kiinni! Kuitenkin, ken tuntee roiston tahi pelkurin, ottakoon sen Jumalan nimessä kiinni – onhan silloin toki yksi vähemmän vapaana!

XXXII. Missä vaan tapaavat valheen, kukista se. Valheet ovat olemassa vaan siksi, että ne hävitetään; ne suorastaan kaipaavat, ikävöivät hävittäjäänsä. Kuitenkin tulee sinun tutkia itsesi missä hengessä sen teet; sitä ei tule tehdä vihassa eikä itsekkäässä kiivaudessa, vaan puhtaalla sydämellä, pyhällä innostuksella, lempeästi, melkein säälivästi. Eikö niin, ethän sinä tahdo **korvata** hävitettyä

valetta uudella, tekemälläsi vääryydellä, joka tulisi taasen siittämään uusia valheita? Silloinhan loppu olisi alkua hullumpi.

XXXIII. Jokainen voi ja jokaisen tulee olla todellinen ihminen: se on jotakin suurta ja siitä voi johtua suurta, samoin kuin yksi ainoa tammenterho voi peittää koko maapallon tammimetsillä! Jokainen voi tehdä jotakin. Olkoon hän uskollinen pienessä ja jättäköön rauhaisella sydämellä lopputuloksen korkeamman voiman huomaan.

XXXIV. Joka tapauksessa täytyy sillä, joka tahtoo tunnollisesti työskennellä, olla horjumattoman luja usko. Se joka jokaisella askeleella kysyy vain maailman hyväksymistä, joka ei voi tulla toimeen maailman kiitoksetta vaan alistaa oman vakaumuksensa maailman tahdolle, on kurja silmänpalvelija; mikä työ hänen tehtäväkseen uskotaankin, ei se tule onnistumaan. Jokainen tämmöinen ihminen edistää osaltaan välttämätöntä taantumista. Jokainen täten epärehellisesti ja ulkonaisen näön vuoksi suoritettu työ on paljasta pahaa ja on synnyttävä uutta kurjuutta.

XXXV. Tottelevaisuus on meidän kaikkien velvollisuus ja kohtalomme, johon jokainen, ken ei tahdo mukautua, tulee kukistumaan, musertumaan. Ei koskaan voida kyllin aikaiseen ja kyllin pontevasti teroittaa ihmisen mieleen, että täällä maailmassa oma tahto ei merkitse, mitään välttämättömyyden rinnalla ja melkein yhtä vähän se merkitsee tulevaisuudelle.

* * * * *

XXXVI. Tuskallisin tunne on, kun tuntee oman kykenemättömyytensä, ja kuten Milton sanoo, on heikkous todellista kurjuutta. Ja kuitenkin ei voima missään ilmene niin selvänä kuin onnellisesti päätetyssä työssä. Mikä eroitus onkaan epävarman, horjuvan kyvyn ja varman, itseensä luottavan suorituksen välillä! Meissä on jonkinmoista nimetöntä itsetuntoa, joka vasta työssämme, ilmenee selvänä, epäamättömänä. Työmme ovat kuin peili, jossa henki parhaiten voi nähdä luonnolliset piirteensä. Senpä vuoksi onkin tuo ohje: *tunne itsesi*, sulaa hulluutta, täysin hyödytön, jollei siihen samalla sisälly merkitys: *ota selville mihin työhön kykenet*.

XXXVII. Ihminen, joka kernaasti tekisi työtä, vaan ei saa mitään työtä, on surullisin ilmiö, minkä täällä auringon alla epätasaisesti jaetuine onnenlahjoineen voimme nähdä.

XXXVIII. Lasten kaikissa leikeissä, vaikka ne olisivatkin paljasta vallatonta särkemistä ja hävittämistä, voidaan huomata luomisen halua. Poika tuntee olevansa syntynyt mieheksi, että siis työnteko on hänen kutsumuksensa. Paras lahja, minkä hänelle voi antaa, on joku työkalu. Oli se sitten puukko tahi pyssy, rakentava tahi hävittävä apukeino, – molemmat edustavat työtä ja saavat aikaan muutoksia. Leikissä, johon monta ottaa osaa, vaadittava taitavuus tahi voima kehittää ja harjoittaa poikaa yhteiseen toimintaan – sotaan tahi rauhaan, hallitsijaksi tahi alamaiseksi.

...ELÄ JOUDU EPÄTOIVOON

I. Tämä pieni pelastusvene, maapallomme, hällisevine miehistöineen, jota sanotaan ihmissuvuksi ja levottomine historioineen on kerran katoova nimettömiin, katoova kuten pilvenhattara siniseltä, äärettömältä taivaalta. Mitä on ihminen! Hän on olemassa vain hetkisen ja häviää pikemmin kuin itikka. Ja kuitenkin on uskovan ihmisen olemassaolossa – uskohan takaa meille kaikki – semmoisenaan jotakin, mihin ei ajan tuhoova kuolemanvalta ulotu, mikä saa voiton ajasta ja on olemassa ja tulee olemaan, kun ei itse aikaa enää ole.

II. Ihmisellä on ijäisyys omassa sielussaan. Hän voi siitä lukea ijankaikkisuuden salaisuuksia, jos tahtoo vaan siihen katsoa. Hän tietää, mikä tulee olemaan ikuisesti ja mikä ei voi mitenkään tulla olemassa olost osalliseksi!

III. Ihmisen onnettomuus johtuu, niinkuin luulen, hänen suuruudestaan. Hänessä on jotakin ijäistä, mitä hän kaikella viekkauksellaan ei voi kätkeä, peittää ajallisen, maallisen alle. Voisivatkohan kaikki Europan raha-asiaiministerit, sen valtiolliset tukipylväät yhteisvoimin tehdä ainoatakaan kengänharjaajapoikaa *onnelliseksi*? He eivät sitä voi – tahi korkeintaan onnistuu se pariaksi tunniksi, sillä kengänharjaajallakin on sielu, joka on kokonaan toista laatua kuin hänen vatsansa, ja hän tulisi, luulen, ollakseen täysin tyytyväinen ja kylläinen vaatimaan itselleen ei enempää eikä vähempää kuin *Jumalan rajattoman maailman yksin itseään varten* saadakseen siinä rajattomasti nauttia ja täyttää jokaisen toivomuksensa niin nopeasti, kuin se hänessä syntyykin. On turhaa tarjota hänelle kokonaista valtamerta jaloa viiniä – se ei enää merkitse mitään rajattomia vaativalle kengänharjaajallemme! Heti kun meri olisi täynnä, valittaisi hän viiniä liian huonoksi. Lahjoitettakoon hänelle koetteeksi puolet maailman avaruudesta ja puolet kaikkivaltiaan vallasta, ja hän on varmasti alkava taistella toisen puolikkaan omistajan kanssa ja pitävä itseään sorretuimpana, enimmin vääryyttä kärsineenä ihmisenä maan päällä.

IV. Kaikki näkyvät esineet, kaikki mitä näemme, ovat vain vertauskuvia. Se mitä näet, ei ole olemassa itsensä vuoksi, niin, itse asiassa ei sitä lainkaan ole olemassa, sillä aine, materia, on vain henkisesti olemassa, edustaakseen ja *ruumiillistuttaakseen* jotakin aatetta. Niin, kun oikein asiata punnitsemme, mitä on ihminen itse ja hänen koko elämänsä muuta kuin hänen jumalallisen *itsensä*, joka valokipinän tavoin on pudonnut taivaalta, vertauskuva, näkyvä vaatetus? Senpä vuoksi hänestä sanotaankin, että hän on puettu ruumiiseensa.

V. Ihminen, "ijäisyyden, ajallisuuteen sidottu vertauskuva," sinun teoillasi, jotka kaikki ovat katoovia ja mitättömän pieniä, joista suurinkaan ei ole yhtään arvokkaampi kuin pienin, ei ole mitään arvoa, ainoastaan henki, jossa teet työtä, antaa sille arvoa, tekee työsi pysyväksi.

VI. Ihmisen sielun laita on, samaten kuin luonnonkin, luomisen alkuna on – valo. Niinkauvan kun silmä ei näe, ovat kaikki jäsenet tehottomia, kahlehdittuja. Se on jumalallinen hetki, jolloin myrskyjen murjomassa sielussa – kuten muinoin suunnattoman kaaoksen yli – kaikuvat sanat: tulkoon valkeus! Eikö se suurimmallekin, joka tämmöisen hetken saa kokea, ole yhtä ihmeellistä, yhtä jumalallista kuin se yksinkertaisimmassa muodossa on halvimmalle ja oppimattommimmalle?

VII. Mietiskelyyn taipuvilla ihmisillä on aikoja, vakavan ajatuksen suloisia ja samalla peloittavia hetkiä, jolloin he uteliaina ja pelokkaina esittävät itselleen tuon kysymyksen, johon ei löydy vastausta: "Ken olen *minä*, tämä olento, joka sanon itseäni minuksi?" Maailma hällinöineen, puuhineen vetäytyy loitolle ja kiviseinien ja seinäverhojen sekä liike-elämän ja politiikan tiheiden kudosten läpi, sanalla sanoen kaikkien elollisten ja elottomien vaikuttimien kautta, joista yksilön olemassa olo riippuu – tunkeutuu katse tyhjiin syvyyksiin, ja sinä tunnet olevasi yksinäsi maailman avaruudessa ja seurustelet sen kanssa kuten salaperäinen olento toisen salaperäisen kanssa.

"Ken olen minä; mitä on tämä minä?" Ääni, liikunto, ilmestys; ikuisen, maailmata ohjaavan hengen ruumiillistunut, näkyväksi tullut ajatusko? *Cogito, ergo sum*.¹ Voi, ajatteli-parka, sillä emme pääse pitkälle. Tosin minä olen olemassa, ja minua ei joku aika takaperin ollut, mutta: Mistä? Miten? Minne? – Vastaus esiintyy kaikkialla ympärillämme, se on kirjoitettu kaikenväriseen, moni liikkeiseen, sitä julistetaan jokaisella äänellä, sekä riemuhuudoin että valituksin tuhatmuotoisessa, tuhatäänisessä, sopusointuisessa luonnossa. Mutta missä on viisas silmä ja korva, jolle tämä Jumalan kirjoittama Apokalypso² voi esiintyä käsitettävässä muodossa? Me ikäänkuin istumme rajattoman suuressa taikakuvalyhydyssä tahi uniluolassa. Rajaton se on, sillä himmeinkään tähti, kaukaisinkaan vuosisata eivät ole lähempänä sen rajoja kuin mekään. Sointuvia säveleitä, kirjavia ilmestyksiä liitelee ohitsemme, mutta Häntä, joka ei koskaan nuku, jonka luomia sekä unet että uinailija ovat, Häntä emme näe, emme aavista paitse joskus, harvoin sattuvassa puolihorroksessa. Koko luomakunta on edessämme kuten loistavanvärinen sateenkaari, mutta aurinko, joka sen loi, aiheutti, on kaukana takanamme meiltä kätkeytyneenä. Ja tässä omituisessa unessa me ajamme takaa varjoja, kuten olisivat ne todellisuutta, ja luullessamme olevamme täysin valveilla, virkuimmat, me nukumme syvimmin. Mikä meidän filosoofisista järjestelmistämme on muuta kuin uniteoriiaa, haavetta, ylpeällä luottamuksella esitetty laskutulos, vaikka sekä jakaja että jaettava ovat tuntemattomat? Mitä ovat kaikki kansojen sodat, kun voittoretki Moskovaan päättyy mielettömään pakoon, kaikki veriset vallankumoukset, joissa vihan liekki loimuaa taivaalle, muuta kuin rauhattoman uneksijan sairaloista unissakävelyä? Nämä unet, tämä unissakävely ovat, mitä me täällä maailmassa nimitämme elämäksi; useimmat meistä vaeltavat empimättä eteenpäin, kuten voisivat he eroittaa oikean käden vasemmasta, ja kuitenkin ovat viisaita ainoastaan ne, jotka tietävät, etteivät tiedä mitään.

¹ Ajattelen, siis olen olemassa.

² Ilmestyskirja.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.